

Vam bode kmalu pomagal. Samo z mazanjem se pa nič ne da ozdraviti, ker je neobhodno potrebno rano odpreti in gnoj odpraviti. Priporočamo Vam tudi, ne odlašati zdravljenja, ker je vsako odlašanje silno nevarno.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

212.

Kristjani v Carjemgradu.

V Carjemgradu je več kristjanov kakor Mohamedanov. Vele, da jih je najmanj 600.000, a vseh stanovnikov okoli milijona. Mej kristjani so zopet najznamenitejši Grki.

Ko je Mohamed II. 1453. l. osvojil Carjigrad, začel je kot lokav državnik tako ščititi njihovo vero, da je največjega protivnika latinske cerkve, Gennadicsa, dal od nekotih duhovnikov in svetovnjakov izbrati patrijarhom. Za metropolitno cerkev mu je odločil cerkev sv. Jurija v Fanaru, kjer so od nekaj stanovale plemite obitelji grške. Od slej, zlasti pak v 17. in 18. veku igrali so Grki veliko vlogo v turškem cesarstvu, kjer so jih odbirali za državnike, dragomane in gospodarje Vlaške in Moldavske, a patrijarh jim je bil po volji turškega cesarja ne samo cerkvena, temveč tudi politiška glava, pod to jedino pogodbo, da ga sultan na predlog njegovih vernikov imenuje. Tako je grška cerkev osodo svojo ozko vezala z največjim dušmaninom krščanstva. Duhovništvu, zlasti višjemu, bilo je jako ugodno pod turško vlado. Patrijarh se je pod njeno zaščito smatral vidno glavo vse grškovzhodne cerkve, a škofom je bilo dopuščeno dreti nižje duhovenstvo in siromašno ljudstvo. Zato se grška cerkev kratko in malo ni zavzemala niti za slobodoumne težnje iste porte, katere so se razodevale v Hati-Šerifu Gülhane pod Abd-ul-Medžidom 1839. leta v Tanzimatu od 1840. l., in v Hati Humayumu od 1856. l. Ali ker se je ta cerkev vezala s cesarstvom, morala se je podvreči vsem njegovim nadlogam. V 16. veku že se je odcepila od nje Ruska, utemeljivši patrijarhat v Moskvi. Isto tako se je odtrgala 1821. l. Grška oblasti carigradskega patrijarha. Njo je posnemala 1836. leta tudi Srbska, proglasivši svojo cerkev neodvisno od grške. Pa tudi grško vzhodni kristjanje avstrijske cesarine so dobili 1848. l. svojega patrijarha v Karlovcih. Leta 1865 je izrekel knez rumunski neodvisnost svoje cerkve od carigradskega patrijarha. In leta 1870 so dobili Bolgari, katere so Fanarioti nemilo stiskali in drli, s sultanskim fermanom lastnega cerkvenega glavarja.

Gledite, na toliko cepov se je razcepila grška cerkev in Bog zna, na koliko se jih bode še. To pa bodi živ

opomin vsem cerkvam, katere so se ali se kanijo identifikovati z državno oblastjo. Tako se počasi suši carigradski patrijarhat kakor deblo, katero nima dosti soka, da oživilja svoje vernike. Zato se mej njimi opaža velika nevednost duhovensta in slaba nabožnost svetovnjakov. Grška cerkev je pala na same obrede brez srca in duše. Sedaj jo je začela zapuščati tudi dosedanja zaščitnica, turška vlada, kakor znamo.

Omenim pa naj, da so Grki na kraju Velike Perske Ulice zgradili prekrasno cerkev od prebelega mramorja, in jo znotraj olepoticili z umetelnimi pozlačenimi rezbarijami in divnimi slikami svetnikov in svetnic, in to v latinskem ukusu.

Ali kar so Grki izgubili v cerkvenem pravcu, tisto skušajo nadomestiti v šolskem. Kamorkoli se obrneš v Carjemgradu in po okolici, vidiš krasnih hiš za vsakovrstne šole, bogoslovne, svetske, v katerih uče grški učenci v grškem jeziku. Taka hiša lepša tudi grško predmestje Fanar. Ali jim bodo te šole, brez izdatne verske pomoči, obrodile željenega uspeha, pokazati hoče prihodnost.

Katolikov raznovrstnih narodov je v Carjemgradu do 35.000, kateri so sedaj pod apostolskim vikarjem v štirih farah raztreseni. Glavna fara je San Spirito na Pankaldu, druge so na Peri in v Galati pod upravo frančiškanov in dominikanov. O frančiškanskej fari na Peri, ki ima do 4.000 duš, oznanuje se beseda božja po nemški, grški, italijanski, francoski in poljski, v znak popolne cerkvene slobode narodov.

Izmej katoliških cerkva v Carjemgradu je najznamenitejša za nas cerkev sv. Jurija, katero je po letu 1784 Propaganda izročila bosenskim patrom, kateri so poleg nje postavili tudi samostan. Ž njim je preje bila spojena tudi bolnišnica za avstrijske mornarje, in velika avstrijska ječa. Za upravo teh zavodov je plačevala avstrijska vlada patrom 4.408 gld. na leto. Tem patrom so izročili v Carjemgradu bivajoče Hrvate. Leta 1882 je te zavode in te zgradbe kupil od patrov nemški misijon za 83.662 gld. Ta misijon je bil že popreje začel svoje delovanje, pa se je še le potem utrdil, ko so prišle usmiljene sestre, katere so bile vsled znane borbe proti katoliškej cerkvi pregnane s Pruske. Sedaj je ta misijon usredotočen okoli rečene cerkve sv. Jurija, in ima bolnišnico, sirotišnico, pa šolo deško in dekliško pod vodstvom usmiljenih sester.

Postoji pa v Carjemgradu tudi avstrijska meščanska šola, katera je bila s prvega katoliška, ali je od takrat, odkar so v Avstriji zavladale nove šole, postala brezverska. Dobila je za ravnatelja protestanta, kateri je vse križe in podobe svetnikov in svetnic odpravil iz šole, da ne žaliyo nabožne čuti judovske dece, katera jo v velikem številu obiskuje.

Slaba bi bila v obče za katoličanstvo v Carjemgradu, da se zanj na vso moč ne zavzema Francoska, katere delo se osredotočuje okoli cerkve sv. Benedikta

v Galati. Sedaj deluje tam do 18 francoskih misijonarjev, kateri s pridigami in poukom v francoskem, italijanskem, nemškem in grškem jeziku vzdržavajo katoliško svest budno. Po vrhu imajo vsakega leta po osemkrat duhovne vaje za moške in žene, vodijo Marijine bratovščine in opravljajo duhovska opravila pri usmiljenih sestrach. Dne 5. avgusta 1883. l. je posvetil bolgarski nadškof Nil Izvoorov, ki je večino svojega življenja služil v cerkvi sv. Benedikta, lazarista Mladenova za škofa unijatskih Bolgarov. Temu misijonu, pa tudi političnemu društvenemu uplivu Francoske v Carjemgradu se ima pripisati da je francoski jezik v višjih društvenih krogih do čelga izrinil italijanskega, kateri se samo v nižjih slojih potika po Galati. Usmiljene setre, Nemke in Francozinje, vzdržavajo v Carjemgradu pet bolnišnic, dve sirotišnici in dve lekarni za siromake. Po vrhu imajo tri zavode, kjer se do 40.000 siromakom na leto dajo zdravila in zdravniki zastoj.

Ako so tako sijajni uspehi katoliškega delovanja, katero se tiče vere in del krščanske ljubezni, niso nič manj znameniti oni, kateri se tičejo pouka. Po vrhu jezuvitskega kolegija sv. Pulherije, kolegija Šolskih bratov, in velikega kolegija usmiljenih sester Notre Dame de Sion, povzdignila je bratovščina sv. Vincencija Pavlana nastopne naučne zavode: Kolegij sv. Benedikta pod Lazaristi, kjer se do 140 dečkov v francoskem jeziku temeljito poučuje; semenišče za katoliške duhovnike; penzionat in eksternat pri istem kolegiju za deco od 4 do 7 let staro, da se pripravlja za duhovnike; sirotišnica z bolnišnico La Paix, kjer se do 100 sirot vsake narodnosti odhranjuje; pet šol za 1.100 deklic pod usmiljenimi sestrami; naposled sirotišče za žensko deco za 160 sirot. Reči se mora, da katolištvo v Carjemgradu pod zaščito Francoske v vsakem smislu lepo napreduje.

Tudi pruski protestanti so že v znatnem številu začeli se naseljevati. Ker se silno vrivajo v trgovino, in imajo zaveznikov v turške vojni, zato bodo kmalu prišli do velike moči, katera se že sedaj v tem pokazuje, da mnoge odličnejše obitelji carigrajske svojo deco nemški poučujejo.

(Dalje prihodnjič.)

Deželni odbor.

Deželni odbor je v seji dne 13. februarija t. l. sklenil, da ima vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu letos v štirih krajih Dolenjske prirediti tečaje za poučevanje vinogradnikov v požlahtnenji ameriških trt in sicer v Leskovcu dne 8. marcija t. l. za vzhodne dolenjske vinorodne kraje, v Črnomlju ali Metliki dne 15. marcija t. l. za južne, oziroma belokranjske vinorodne kraje, v Št. Rupertu dne 22. marcija t. l. za severne vinorodne

kraje, in na Grmu dne 25. marcija za osrednjo Dolenjsko, t. j. za okolico Novomeško. S tem, da je deželni odbor tečaje na več krajih odredil, je hotel doseči obilno udeležitev vinogradnikov, katerim preti po trtni uši v gospodarskem oziru tolikanj nevarnosti.

C. kr. vladni svetnik in zdravstveni poročevalec za Kranjsko spisal je knjižico „Egiptovska bolezen na očeh in sredstva, s katerimi je moč se boriti zoper njo.“ Knjižica je pisana dovolj popularno in je dobro in potrebno, da se kolikor mogoče širi med ljudstvom. Deželni odbor je glede na to, da se je Egiptovska bolezen pokazala na več krajih Kranjske, kupil 650 izvodov te knjižice in jih poslal c. kr. deželnemu šolskemu svetu, da jih isti razdeli ljudskim šolam.

Deželni odbor podelil je P. P. Glavarjeve ustanove za uboge Janezu Kosu iz Zval, Frančišku Regina iz iz Radnjevasi, Neži Godec iz Zavrha.

Občini Dol v Brdskem okraji se je dovolilo pobiranje 35 % priklade na neposredni davek za občinske potrebščine in za razširjanje šole;

občini Ilirska Bistrica pa 20 % priklada na užitnino za občinske potrebščine.

Na podstavi § 24. zakona z dne 28. julija 1889, dež. zak. št. 17, je deželni odbor dovolil za cestne potrebščine sledeče priklade na neposredne davke, in sicer:

V skladovnem cestnem okraji Ilirska Bistrica 14 %; v skladovnem okraji Lož 16 %; v skladovnem okraji Logatec 20 %; v skladovnem okraji Škofja Loka 12 %; v skladovnem okraji Radovljica 20 %; v skladovnem okraji Kamnik 17 %; v skladovnem okraji Litija 15 %; v skladovnem okraji Radeče 20 %; v skladovnem okraji Mokronog 12 %; v skladovnem okraji Črnomelj 20 %; v skladovnem okraji Metlika 20 %; v skladovnem okraji Žužemberk 25 %; v skladovnem okraji Velike Lašice 20 %.

Narodno-gospodarske reči.

Trgovinska in obrtniška zbornica.

VI. Gospod zbornični svetnik, Fran Hren poroča o prošnji občinskega zastopa v Šmartnem pri Litiji, da bi c. kr. deželna vlada dovolila dva nova semnja za blago in živino, v torek po sv. Valentinu (dne 14. februarija) in v torek po sv. Jarneji (dne 24. avgusta). Občina Šmartinska štela je pri štetvi 1880. l. 2357 prebivalcev in 36 vasi in selišč. Konec 1889. l. našteali so v občini 67 konj, 3 bike, 256 volov, 359 krav, 404 mladih goved, 162 ovac in 161 koz. Ker rede sešebno veliko mlade živine, imajo pa le malo travnikov, morajo gledati, da jo kmalu prodajo, kar pa ni lahko po bližnjih semnjih, ker hodi na nje navadno le malo ljudi. Na sedanja dva semnja v Šmartinu pa priženajo 500—700 živinčet brez drobnice. Zato in ker je blizu železniška postaja litijska,